

GEMEENTE
Schagen

Document	Archeologische Quicksan
Plangebied	Halerweg 11, Schagen, gemeente Schagne
Adviesnummer	18134
Opsteller(s)	C.M. Soonius (regio archeoloog)
Datum	16-08-2018

Advies	Wijzigen vrijstellingsgrenzen Waarde- Archeologie Vrijgeven onder voorwaarde: Monitoring sloop (kosteloos)
Vervolgtraject	Het is van belang dat Archeologie West-Friesland minstens een week van tevoren wordt geïnformeerd over de start van de werkzaamheden. Graag ontvangen wij de contactgegevens van de veroorzaker, zodat contact kan worden onderhouden over de voortgang. archeologie@hoorn.nl / 06-11648953

Archeologische Quicksan

1. Bestaande situatie en voorgenomen ingrepen

Op verzoek van de gemeente Schagen (contactpersoon: Pim Tuithof) is gekeken naar het aspect archeologie en cultuurhistorie met betrekking tot het ontwerp bestemmingsplan Halerweg 11 in Schagen, gemeente Schagen.¹

Het plangebied is gelegen tussen twee particuliere woningen op Halerweg 10 en 12 in Schagen. Aan de voorzijde van het perceel ligt een stolpboerderij met ernaast en aan de achterzijde de bedrijfsgebouwen. Rondom de bedrijfsgebouwen is erfverharding aangebracht.

In het toekomstige plan wordt de bedrijfsbebouwing gesloopt. De stolpboerderij blijft behouden. In ruil voor het slopen van de bebouwing en verbetering van de kwaliteit van het landschap, wordt medewerking gevraagd voor het realiseren van een extra woonkavel op de saneringslocatie.

Op de woonkavel komt een woonhuis met kapberg. Bij het schrijven van deze quicscan wordt ervanuit gegaan dat de omvang van de nieuwbouw niet groter is dan 500 m².

¹ Adviesbureau Mariëtte van den Berg 2018 (NL.IMRO.0441.BPLG00Halverweg11-ON01).

Afbeelding 1. Ligging plangebied Halerweg 11 op luchtfoto (bron: PDOK).

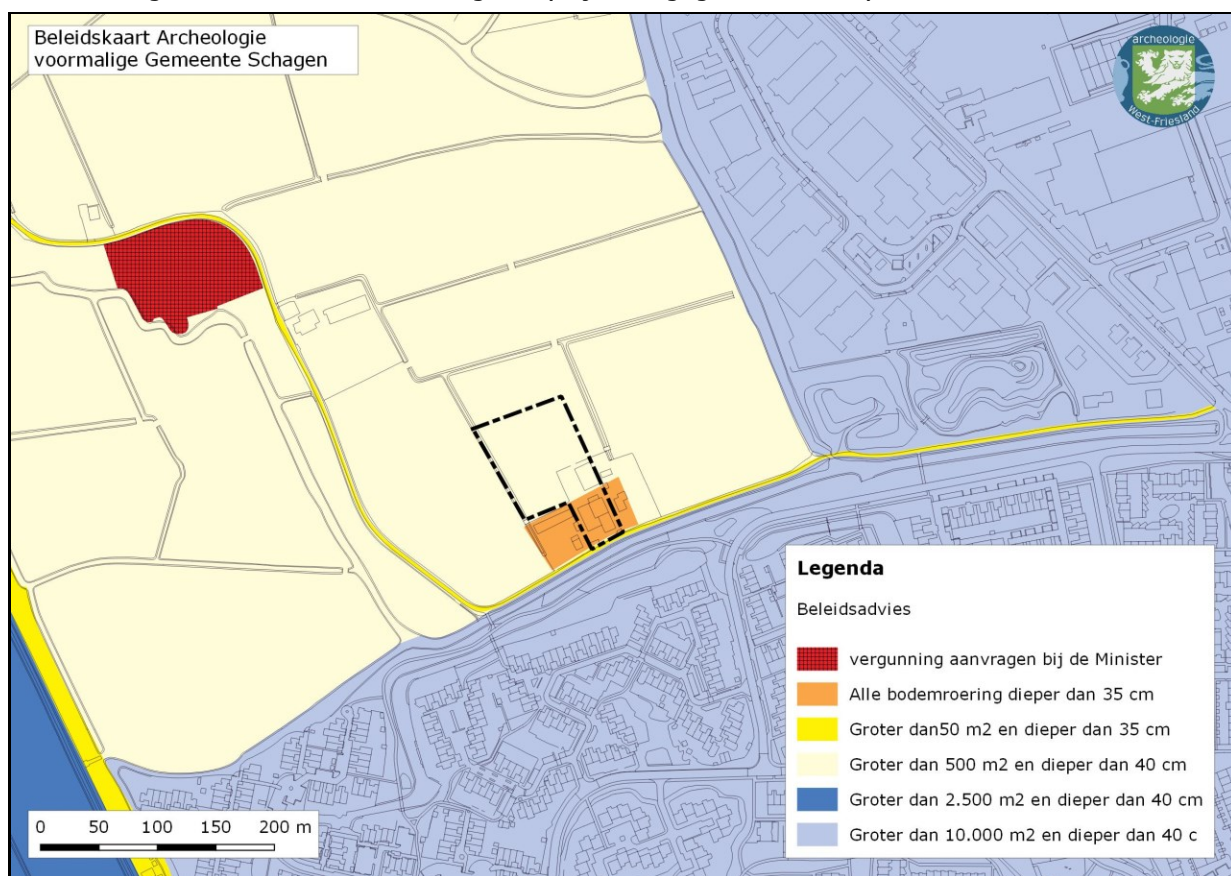

Afbeelding 2. Inrichtingsschets plangebied Halerweg 11 (bron: Toelichting bestemmingsplan Halerweg 11).

2. Bestemmingsplan en Beleidskaart archeologie

Het perceel aan de Halerweg 11 is gelegen op een locatie waar het bestemmingsplan "Landelijk gebied Schagen" van toepassing is. Het bestemmingsplan "Landelijk gebied Schagen" is door de gemeenteraad van Schagen op 29 juni 2015 vastgesteld. Het realiseren van een extra bouwkaavel is in strijd met de bestemming 'Agrarisch met waarden', die de locatie in het bestemmingsplan heeft gekregen. Ten behoeve van het behoud van archeologische waarde is tevens een dubbelbestemming Waarde-Archeologie opgenomen. De bijbehorende vrijstellingsgrenzen zijn overgenomen van de beleidskaart archeologie

In 2008 is een beleidskaart cultuurhistorie opgesteld.² Op de bijbehorende beleidskaart archeologie ligt het plangebied voor een deel binnen een terrein van archeologische waarde langs de Halerweg. Op de beleidskaart is dit vertaald naar een archeologisch waardevol gebied van de eerste categorie (alle bodemroering). Het overige deel van het plangebied ligt in de kogen. Dit is een archeologisch waardevol gebied van de derde categorie (vrijstellingsgrens 500 m²).

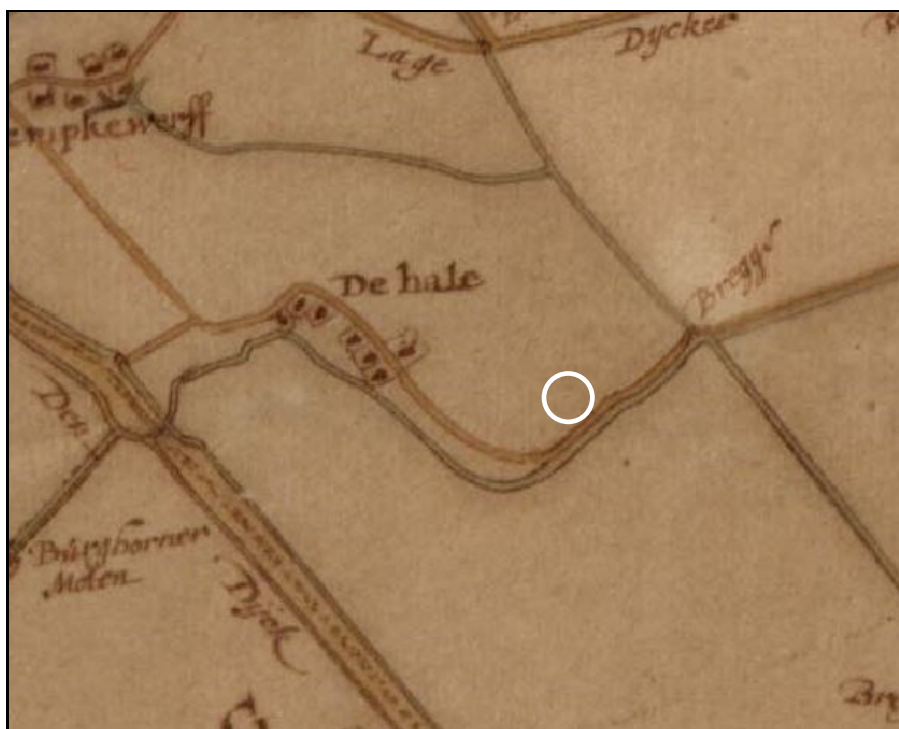
Afbeelding 3. Ligging plangebied Halerweg 11 op beleidskaart archeologie uit 2008.

3. Beoordeling tekst in ontwerp bestemmingsplan

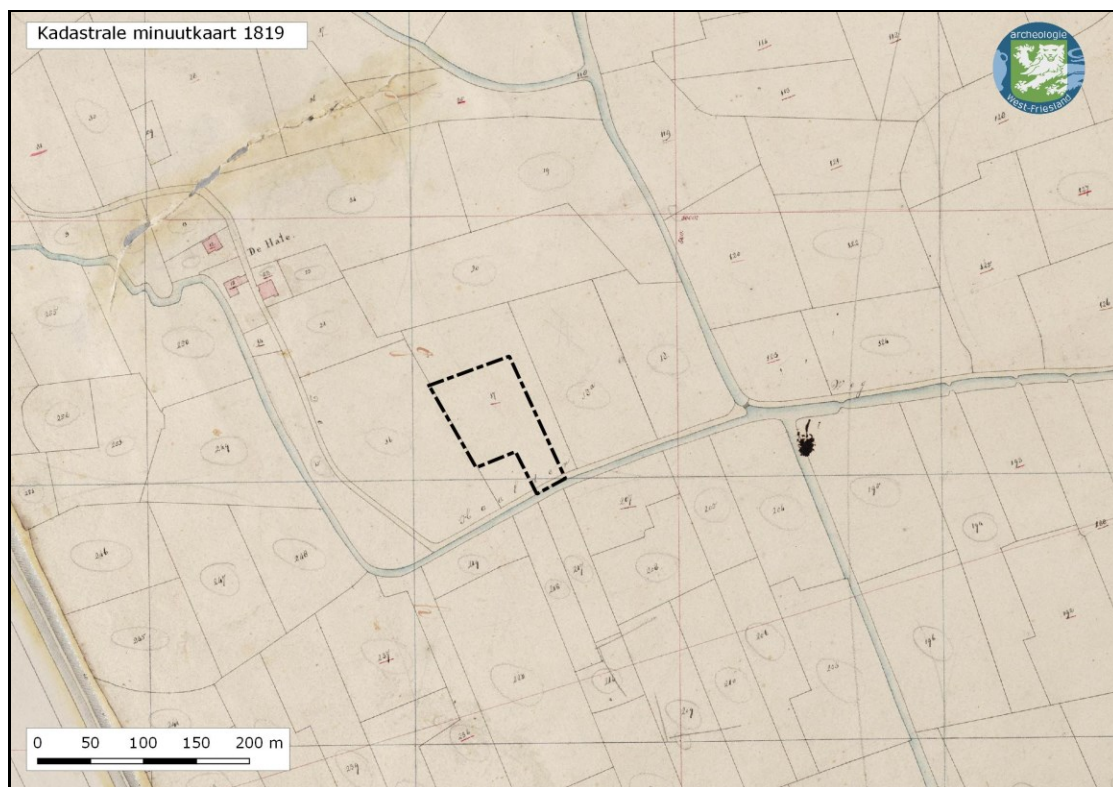
In paragraaf 5.9 wordt de Cultuurhistorie en archeologie behandeld. Ten aanzien van paragraaf 5.9.1 kan gesteld worden dat dit vrij algemeen is en geldend voor het gehele buitengebied van de gemeente Schagen. In onderstaand document wordt een aanzet gegeven tot een meer gebiedsgerichte beschrijving (onder kopje cultuurhistorische achtergrond). In het kort komt het erop neer dat het plangebied in het gebied 'De Hale' ligt, een gebied van zeer hoge historisch-geografische waarde. De onregelmatige blokverkaveling heeft een grote samenhang met de

² Haakmeester & Visser-Poldervaart 2009.

Halerweg (een middeleeuwse dijk) en de bewoning langs deze dijk. De percelering in dit deel van de gemeente Schagen is nog grotendeels intact. De openheid van de polder wordt door de onderhavige ontwikkeling niet aangetast.

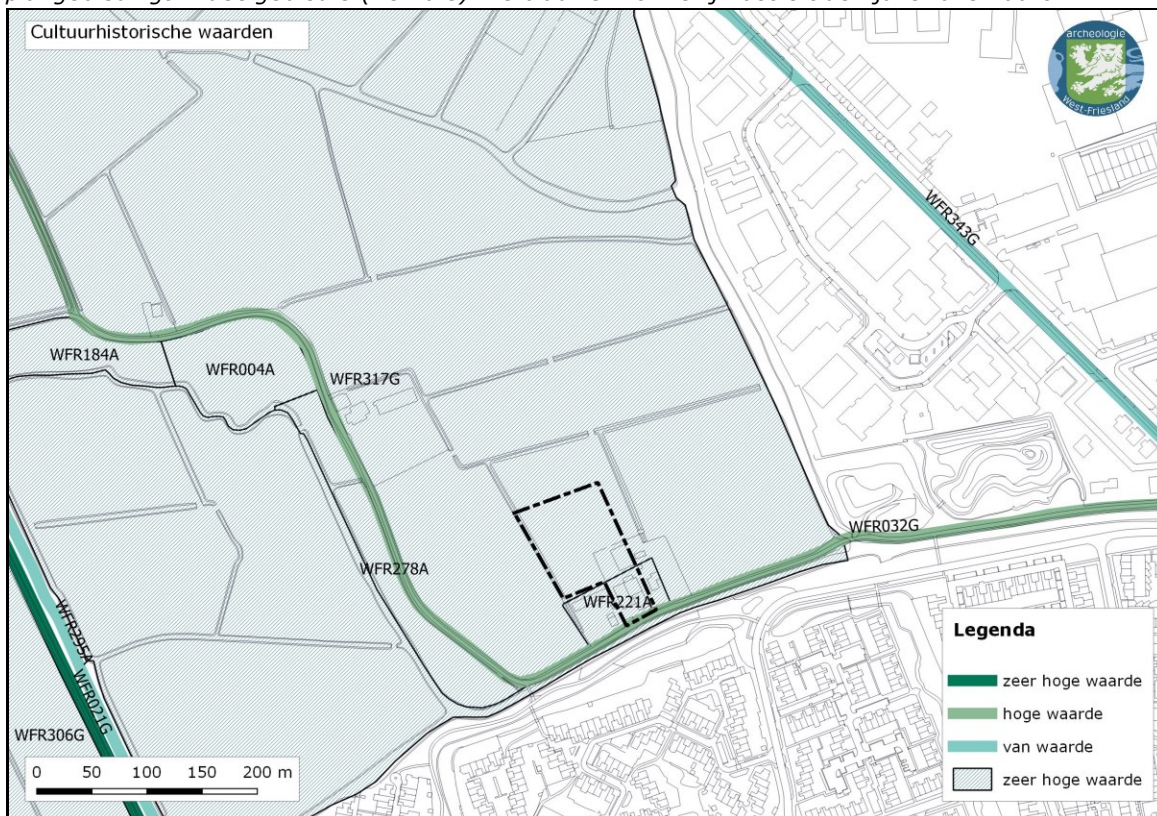
Afbeelding 4. Globale ligging plangebied (cirkel) op de kaart van Dou (1651-1654). Het gehucht Hale ten noorden van plangebied is enige bebouwing in 17de eeuw. Het noorden ligt niet exact boven.

Afbeelding 5. Ligging plangebied (zwarte stippellijn) op kadastrale minuut uit 1819.

Afbeelding 6. Globale ligging plangebied op reconstructiekaart van middeleeuwseverkavelingspatronen. Het plangebied ligt in deelgebied 3 (De Hale). De blauwe kronkellijn betreft de Tjallewallervaart.

Afbeelding 7. Ligging plangebied op de cultuurhistorische waardenkaart van Noord-Holland. De kogen rond Schagen hebben een zeer hoge historisch-geografische waarde. De Halerweg (dijk) en de AMK-terreinen langs de Halerweg staan eveneens aangeduid.

4. Cultuurhistorische achtergrond

Voor het bepalen van de aanwezigheid van bewoningsresten uit de Nieuwe Tijd kan gebruik worden gemaakt van historisch kaartmateriaal. Op de kaart van Dou (ca. 1650) is op de locatie van het plangebied geen bebouwing zichtbaar (afb. 4). Op de kadastrale minuut uit 1819 is het plangebied eveneens onbebouwd (afb. 5). Op deze kaart is wel goed te zien dat de kavels nog grotendeels overeenkomen met de huidige verkaveling.

Het plangebied ligt volgens de verdiepingsnota Cultuurhistorie in De Hale (deelgebied 3 op afb. 6) en is van zeer hoge historisch-geografische waarde.³ De Hale betreft een restgebied na de overstroming aan het eind van de 12de eeuw restant van de polder is gelegen tussen de huidige bebouwing van Schagen en de Oude dijk. Het landschap wordt gedomineerd door de Hemkewerf en de terp De Hale. De verkaveling kent hier diverse richtingen, gecentreerd rond de beide terpen. Een zijtak van de Tjallewallervaart is van belang voor het noordoostelijke deel van de polder, terwijl rond de terp De Hale de dijk erlangs van belang is. Microreliëf speelt ook een belangrijke rol in deze polder. Onderverdeeld in meerdere polders (zie SCHA62G t/m SCHA70G en SCHA72G)

De samenhang met de oude koogdijken en de opgehoogde woonplaatsen is erg waardevol. De Halerweg is een dijk en van hoge historisch-geografische waarde en dateert uit de 11de-12de eeuw. Kenmerkend voor het gebied rondom Schagen zijn de terpen en lokale dijken die zijn opgeworpen nog voordat de Omringdijk werd opgeworpen. In de vorm van wegen zijn deze zeer oude dijken nog goed herkenbaar, maar als dijk minder goed. De samenhang met de andere oude lokale dijken en terpen rondom Schagen is groot. Dergelijke concentraties van dijken zijn voor Noord-Holland redelijk zeldzaam.

5. Archeologische en geologische bronnen

Het gehucht Hale ligt ten noorden van het plangebied. De belangrijkste terp De Hale is een beschermd archeologisch rijksmonument (rode vlak op afb. 3: Monumentnummer 14D-013; CHW-code WFR004A).

Op de Archeologische Monumentenkaart van Rijkdienst voor het Cultureel Erfgoed staat de westzijde van de Halerweg (ter hoogte van de bodemingreep aangegeven als terrein van hoge archeologische waarde aangegeven (Monumentnummer 14D-108; CHW-code WFR278A). Hier bevindt zich het dijklichaam van de Halerweg (ook zichtbaar op Actueel Hoogtebestand Nederland). Op de dijk is vanaf de Late Middeleeuwen gewoond (zie ook afb. 4).

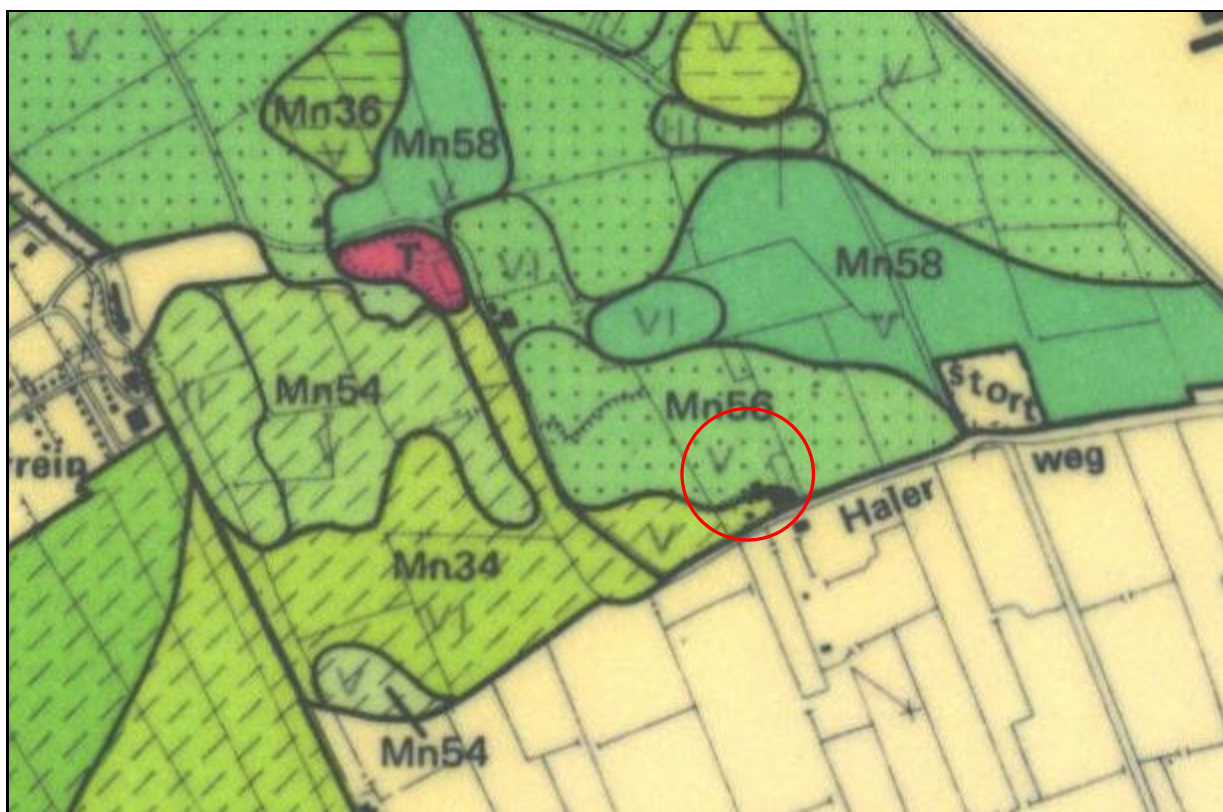
Ter hoogte van het plangebied ligt een terrein van archeologische waarde (Monumentnummer 14D-A06; CHW-code WFR221A). In de beschrijving staat aangegeven dat op grond van verhoging in het landschap wordt vermoed dat zich hier een verhoogde woonplaats bevindt.

Aan de hand van bodemkaarten kan inzicht worden verkregen in de bodemgesteldheid en de mogelijkheid voor bewoning in de periode IJzertijd tot Vroege Middeleeuwen. De bodemkaart van Schagerkogge (schaal 1:15.000) is vervaardigd vooruitlopend op de ruilverkaveling (afb. 8). Het plangebied ligt in een zone met Poldervaaggronden gevormd in zware zavel of lichte klei. De bovengrond betreft een middeleeuws kleidek. In de ondergrond (in de regel vanaf ca. 80 cm – Maaiveld) kunnen archeologische resten uit de Romeinse tijd aanwezig zijn.

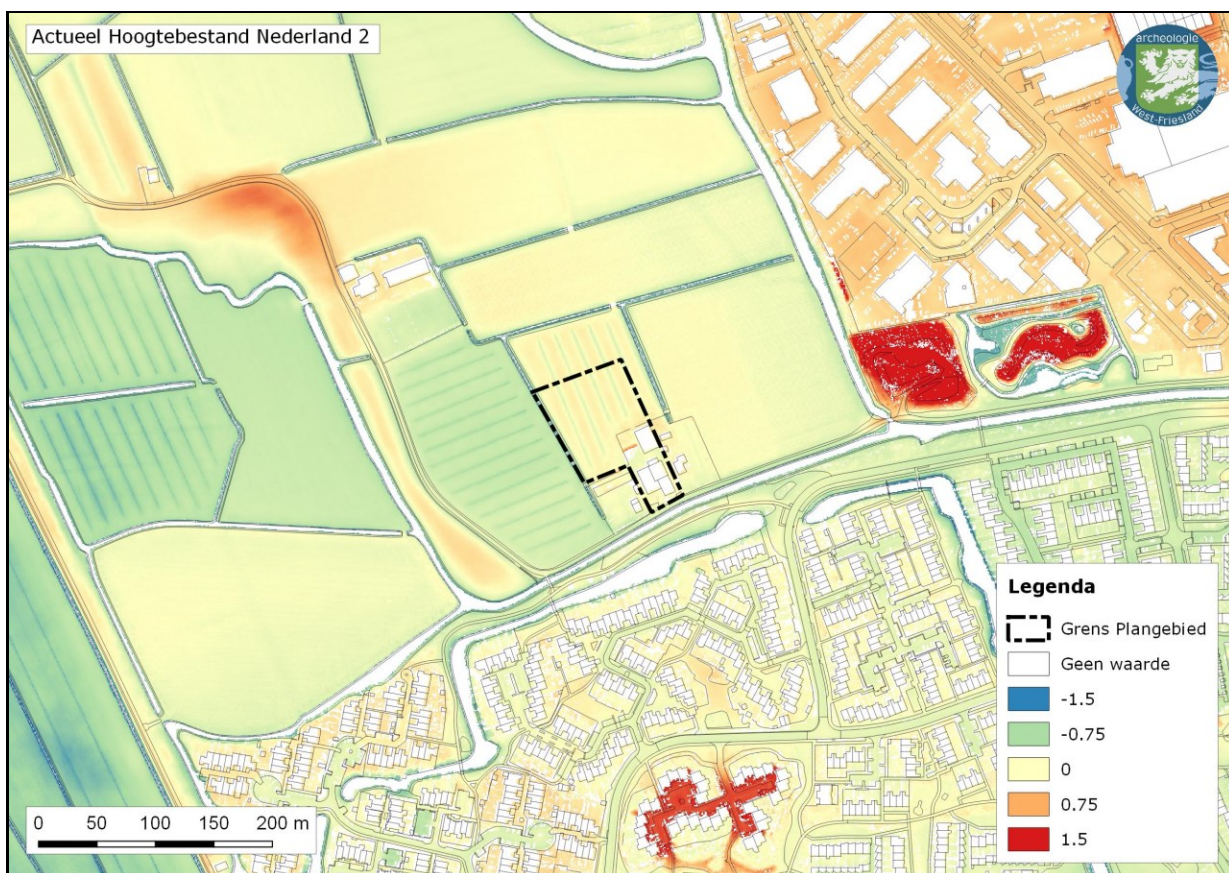
Op het Actueel Hoogtebestand Nederland is de terpachtige verhoging ten noordwesten van onderhavig plangebied fraai zichtbaar (afb. 9). Ter hoogte van het plangebied is nauwelijks een verhoging zichtbaar. Dit komt overeen met de bodemkaart.

De vrijstellingsgrenzen zoals aangegeven op de beleidskaart archeologie komen niet geheel overeen met de aanwezige of te verwachten archeologische waarden. Vooruitlopend op het opstellen van een nieuwe beleidskaart archeologie kan voor onderhavig bestemmingsplan worden voorzien van een dubbelbestemming Waarde-Archeologie met de vrijstellingsgrenzen van 100 m² en 500 m².

³ Wink e.a. 2013.

Afbeelding 8. Globale ligging plangebied (rodel cirkel) op bodemkaart Schagerkogge.

Afbeelding 9. Ligging plangebied op AHN2. Het buurtschap Hale is mooi zichtbaar ten westen van het plangebied.

6. Conclusie en advies

Het zuidelijke deel van het plangebied kan op basis van de aanwezige archeologische waarde voorzien worden van een vrijstellingsgrens van 100 m². Dit is meer in lijn met hetgeen er aan archeologische waarden aanwezig is. Voor het overige deel van het plangebied kan de vrijstellingsgrens van 500 m² worden gehandhaafd.

De geplande nieuwbouw zal voor het grootste deel plaatsvinden in de zone met vrijstellingsgrens van 500 m² en overschrijdt deze vrijstellingsgrens niet.

Indien de (grondroerende) plannen ongewijzigd blijven, is nader archeologisch onderzoek in het kader van de Archeologische Monumentenzorg niet noodzakelijk.

Archeologie West-Friesland adviseert de voorgenomen ingrepen vrij te geven met betrekking tot het aspect archeologie.

De voorgenomen ingreep is vrijgesteld van archeologisch onderzoek. Ten behoeve van het doen van waarnemingen dient wel in de omgevingsvergunning te worden opgenomen dat Archeologie West-Friesland toekomstige sloopwerkzaamheden (alleen de ondergrondse sloop) wil monitoren.

Voor het monitoren van deze graafwerkzaamheden worden geen kosten in rekening gebracht en dit zal niet tot noemenswaardige vertragingen leiden. Vondstmateriaal dat bij het uitvoeren van het werk wordt aangetroffen is (conform de Erfgoedwet, § 5.4, artikel 5.10) eigendom van de Provincie Noord-Holland en zal door Archeologie West-Friesland worden aangeleverd aan het Provinciaal Depot van Bodemvondsten te Castricum.

Het is van belang dat Archeologie West-Friesland minstens een week van tevoren wordt geïnformeerd over de start van de werkzaamheden (archeologie@hoorn.nl / 06-11648953). Graag ontvangen wij de contactgegevens van de veroorzaker, zodat contact kan worden onderhouden over de voortgang.

7. Bronnen

Adviesbureau Mariëtte van den Berg. Ontwerp Bestemmingsplan Halerweg 11, Schagen. Toelichting. (21 juni 2018) (NL.IMRO.0441.BPLG00Halverweg11-ON01)
AHN2 (www.ahn.nl)

Archis 3.0

Haakmeester, K.J. & M. Visser-Poldervaart, 2008. Beleidsnota Cultuurhistorie Schagen 2009. *SCENH-rapport cultuurhistorie* 104. Stichting Cultureel Erfgoed Noord-Holland, Haarlem.

Kadastrale Minuutplan 1819. Gemeente Schagen, sectie G, genaamd Lagendijk, op Een Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Noord-Hollands Archief

Wink, K., C.M. Soonius & G.H. de Boer, 2013. Verdiepi9ng Beleidsnota Cultuurhistorie Gemeente Schagen. Toelichting op de historisch-geografische waardenkaart. *RAAP-rapport* 2594. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Westfries Archief

8. Geldigheid

Indien de (bodemroerende) plannen voor dit project worden gewijzigd na advisering, dan dienen de nieuwe plannen te worden voorgelegd aan Archeologie West-Friesland, zodat deze opnieuw kunnen worden beoordeeld. Het voorgaande advies vervalt daarmee.

Deze archeologische quickscan heeft een geldigheid van **2 jaar**. Na verloop van deze periode wordt het advies ongeldig en dient bij ontwikkelingen een nieuw archeologisch advies te worden aangevraagd. Dit geldt ook voor ongewijzigde bouwplannen.

Bovenstaand archeologisch advies is daarmee geldig tot:

16-08-2020